

# BOALA ÎN VIZIUNEA PĂRINȚILOR DEȘERTULUI

DISEASE IN THE DESERT FATHERS' CONCEPTION

Pr. drd. Pavel ŽIŽICA (JIJIȚA)\*

**Abstract:** From the dawn of creation, mankind has always believed in a higher being, therefore any relationship with this higher entity will determine a certain way of life that may be rewarded or burdened. There is no exception on the views regarding illness, sickness or any kind of diseases that may occur during one's lifetime. Humankind, no matter what beliefs or philosophic perspective, will tend to think that any kind of sickness is a way of divine punishment, so to say a „kind“ reminder that one has gone astray from the right path. In the Eastern Orthodox Church, we still struggle with such misconception, because the way of a christian life, the belief in a perfect God, can not and will not allow a point of view, that God is like a bookkeeper that hold the whole account, based on which everybody gets according to the Book (the accountants book). This kind of beliefs remained in our culture and way of life, not as a dogma, but an inheritance from our pagan ancestry. The true and right perspective on sickness is given by our most profound thinkers, and most holy living hermits from the IVth century, simple and experienced, schooled and once teachers of emperors. These living icons of Christ, from the egyptian desert showed us that sickness can be both blessing and gateway to haven.

---

\* Doctorand la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad.

So to understand it better lets together dive in the cold but cristal clear waters of the Desert Fathers.

**Keyword:** Desert Fathers, sickness, perspective, desert, blessing.

În concepția majorității, în special a oamenilor religioși, boala este percepută și înțeleasă în mare parte ca o pedeapsă venită din partea divinității pentru anumite păcate, greșeli sau încălcări a unor principii morale. Acest lucru se bazează mai mult pe o credință profană și superstițioasă, mai ales când această „pedeapsă“ deseori vine aproape imediat după o anumită faptă greșită.

Toată cultura modernă este îndreptată spre reprimarea ideii de moarte, astfel încât sentimentul de repulsie pe care îl resimțim față de procesul îmbătrânirii, al îmbolnăvirii și al morții a generat și dezvoltat un amplu sistem funerar prin care să se diminueze contactul cu realitatea fizică de degradare a trupului și a morții: „Trăim astăzi într-o cultură care neagă moartea. Aceasta se vede limpede din înfățișarea discretă a capelelor morturare obișnuite, în încercarea de a le face să arate ca oricare altă casă. În cadrul acestora, <maestrul de ceremonii> caută să se ocupe de toate în așa fel încât să nu se observe că cineva este trist; iar prezența unui salon unde se poate sta de vorbă are menirea de a transforma o înmormântare într-o experiență semi-plăcută. O stranie conspirație a tăcerii privind realitatea directă a morții, și trupul celui mort este <înfrumusețat> în așa fel încât să se ascundă faptul că este vorba de un cadavru.“<sup>1</sup>

În orice boală este conținută o semnificație spirituală extrem de adâncă, astfel încât a încerca să-ți cultivi vitalitatea trupească înseamnă a-ți slăbi în mod inevitabil sufletul.<sup>2</sup>

Există o tendință de a avea o asemenea gândire și în spațiul lumii ortodoxe, care deși are o dinamică demnă de invidiat, are și o tentă superstițioasă rămasă în popor și moștenită de la strămoșii păgâni, atât din spațiul Indo-European cât și împrumutat din spațiul politeistic al Asiei îndepărtate. Acest lucru se datorează în mare parte lipsei de cathizare, cât și modesta pregătire teologică a multor

---

1 Alexander SCHMEMANN, *Pentru viața lumii. Sfintele taine și Ortodoxia*, trad. de pr. prof. dr. A. Jivi, ed. a II-a, Editura Basilica, București, 2012.

2 Daniel LEMENI, *Duhul a suflat în pustie, Lumea duhovnicească a Părinților deșertului*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 213.

slujitori și păstori ai turmei lui Hristos, iar un alt factor important, de multe ori trecut cu vederea, deficiența trăirii duhovnicești.

În acest sens, se înțelege de la sine că este nevoie de o perspectivă ortodoxă asupra ce înseamnă boala și care este raportarea unui creștin autentic la această stare nefirească. Însă abordarea de data aceasta nu poate fi una doctrinar-dogmatică ci una duhovnicească, de ordin spiritual. Nu putem vorbi despre boală raportându-ne doctrinar la ea pentru că s-a observat de-a lungul veacurilor că o gândire bazată doar pe doctrină (izvorâtă inițial din revelație și trăire asumată) duce la o raportare apusean-scolastică a ceea ce înseamnă acest fenomen numit boală. De altfel și în lumea ortodoxă, în mare parte membrii Bisericii, văd boala ca o pedeapsă<sup>3</sup> a lui Dumnezeu, iar acest lucru, deși nu exclus în totalitate, nu se potrivește în întregime cu gândirea profundă a învățăturii ortodoxe. Este asemănător cu ceea ce gândirea apuseană învață despre Jertfa Domnului pe Cruce, așa cum ne expune comparativ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae<sup>4</sup>.

Abordarea noastră legată de boală ar trebui să fie în etosul ortodox, devreme ce credința cea ortodoxă are cea mai profundă și autentică gândire creștină. De aceea mi-am propus să invoc câteva personalități ale căror nume nu au fost prea mult auzite pe acest subiect, întrucât perspectiva lor a fost mai mult sau mai puțin lipsită de o satoricie tipiconală. Cei în cauză sunt Părinții Deșertului, notabili eremiți din pustia Egiptului secolului al IV-lea. Aceștia ne conferă nu o teorie, ci o experiență trăită în diverse împrejurări ancorate în stare de boală. Ceea ce ei ne arată prin experiența lor nu este o impunere de regulă, nici nu pot fi obiectivate numeroasele situații în care un ins se află pe caz de boală, însă raportarea lor la boală este una care conferă sens și înțelegere mai adecvată gândirii ortodoxe.

Aș începe cu un cuvânt-fundament pentru slujitori, un cuvânt care trebuie să stea la baza misiunii preoților care sunt alături de cei în suferință, dar nu doar pentru slujitori și misionari, ci și pentru tot creștinul în genere. Cuvântul aparține Avvei Antonie cel Mare și ne arată ce ar trebui făcut pentru început: „Părinții cei de demult, când mergeau în pustie, întâi se vindecau pe ei înșiși, și, făcându-se

<sup>3</sup> Pedepsirea prin îmbolnăvire, vătămare corporală sau rănire (mai slabă sau mai agravată) survenită în urma păcătuirii nu poate fi exclus din intervenția lui Dumnezeu pentru îndreptarea și mântuirea omului, însă pedeapsa nu poate fi singurul argument adus pentru justificarea bolii.

<sup>4</sup> Pentru o mai bună lămurire vezi Pr. Prof. (Sf.) Dumitru Stăniloae: [https://www.youtube.com/watch?v=YnskPF2Z3OE&ab\\_channel=CrestinOrtodox](https://www.youtube.com/watch?v=YnskPF2Z3OE&ab_channel=CrestinOrtodox)

doctori aleși, vindecau și pe alții. Iar noi, ieșind din lume, mai înainte de a ne vindeca pe noi înșine, îndată începem a vindeca pe alții; și, întorcându-se boala asupra noastră, se fac nouă cele de pe urmă mai amare decât cele dintâi (Lc. 11, 26), și auzim de la Domnul: «Doctore, vindecă-te mai întâi pe tine însuși» (Lc. 4, 23)<sup>65</sup>. Această apoftegmă ne conferă un reper important pentru desfășurarea oricărei activități preoțești. Altfel cel care nu cunoaște boala, originile și consecințele ei, foarte ușor se poate „infesta“ cu aceeași sau cu o boală mult mai periculoasă.

Creștinul atunci când este bolnav, se confruntă de cele mai multe ori cu ispita de a nu mai putea lua parte la mersul firesc al vieții, având motivație în neputință, tinde de multe ori să își dea la o parte pravila creștină, sporind astfel în mari ispite: „Se spunea iarăși pentru avva Ammoi, că era bolnav pe pat mulți ani și niciodată n-a lăsat gândul său să ia aminte la chilia cea mai dinăuntru, să vadă ce are. Că multe îi aduceau lui pentru boală. Și când intra și ieșea Ioan, ucenicul lui, el își închidea ochii, ca să nu vadă ce face, căci îl știa că este călugăr credincios.”<sup>66</sup> Când un creștin se îmbolnăvește, apare și gândul că nu își mai poate îndeplini lucrarea sa de sfințire devreme ce îl tulbură mereu neputința, însă ca argument avem o veritabilă apoftegmă: „Au spus că în Thebaida era un bătrân, Avva Antionus<sup>7</sup>, care a făcut multe fapte bune când era tânăr, dar cum a îmbătrânit s-a îmbolnăvit și a orbit. De vreme ce era bolnav, frații aveau mare grijă de el, chiar punându-i mâncarea în gură. L-au întrebat pe avva Aio ce va fi din această purtare de grijă. El le-a răspuns: „Vă spun, dacă atunci când mănâncă măcar o curmală o face cu ardoare și de bunăvoie, Dumnezeu nu va spori lucrările lui; dar dacă o primește cu tragere de inimă și fără să vrea, Dumnezeu îi va păstra lucrările intacte, întrucât trebuie să facă asta împotriva voinței sale. Frații își vor primi răsplata.”<sup>68</sup> O altă apoftegmă ne arată ceva cu totul neobișnuit,

5 Avva Antonie 3, în *Patericul egiptean*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2014, p. 9-10.

6 Avva Ammoi 2, în *Patericul egiptean*, p. 41.

7 În *Patericul* de la Alba apare cu numele „Antian“.

8 Avva Aio 1, în Benedicta WARD, *The Sayings of The Desert Fathers, The alphabetical collection*, în *Cistercian Publications*, Kalamanzoo, Michigan, 1984, p. 37. Am folosit această sursă, deoarece în versiunea românească, în cazul de față cea de la Alba, editura Reîntregirea, apoftegma sună așa: „Se spunea pentru un bătrân de la Tebaida, anume avva Antian, că multe „petreceri“ (ori în traducerea lui Ward avem cuvintele „many good works“, ceea ce în română am traduce ca fapte bune, iar „petreceri“ fără a descrie ce fel au fost acelea, pot lăsa impresia de ospete) a făcut în tinerețile sale

contrar cum ar vrea cineva din lume să trăiască, anume Avva Isaac care se îmbolnăvise a fost cercetat de un frate care a vrut să aibă grijă de el, și făcând puțină fiertură a adăugat în ea prune<sup>9</sup>, Bătrânul nevrând să primească, fratele a insistat pentru a-i face bine, la care îi răspunde Bătrânul că această boală el vrea să o ducă treizeci de ani.<sup>10</sup> Undeva mai încolo ne arată o apoftegmă asemănătoare, după care deducem că este vorba tot de Avva Isaac, care se pare că suferea de o formă de hemoragie, iar fratele care venise la el cu acea fiertură, vrând să îl ajute cumva, Bătrânul se uita la el un timp până să îi răspundă că ar vrea ca Dumnezeu să îl țină chiar treizeci de ani așa.<sup>11</sup> Aici nu poate fi vorba de o încăpățănare, dar neavând mai multe detalii, putem presupune - în duhul părinților deșertului - că acea boală Avva Isaac o considera o necesitate pentru mântuirea lui, întrucât îl ajuta în sfințenie și în lucrarea curățitoare a sufletului, iar pe de altă parte îl împiedica de la căderea în patimi sau alte păcate. Avva Iosif Tebeul ne spune că trei lucrări sunt cinstite înaintea Domnului, una fiind primirea bolii și a ispitelor cu mulțumire, a doua când cineva își face toate lucrările curate înaintea lui Dumnezeu și de cele lumești nu se împovărează, iar a treia, fiind și cea mai mare, punerea sub ascultarea unui Bătrân și lepădarea de voința proprie. Dintre care Avva Iosif ne spune că a ales boala.<sup>12</sup> Dar sunt și cazuri când ascultarea se poate îmbina cu boala, dublând oarecum cununa cu două virtuți mari, ascultarea și

---

și la bătrânețe s-a bolnăvit și a orbit și pentru boala lui multă mângâiere îi făceau frații și îi puneau în gură. Și au întrebat pe avva Aio pentru aceasta, adică ce va fi dintr-această mângâiere? Și le-a răspuns lor: zic vouă că de va voi inima lui și se va pogori cu dulceață, chiar de va mânca o curmală (în traducerea lui Ward nu se pomenește de voința inimii nici de a se pogori cu dulceață să mănânce curmală, ci dacă ar mânca cu ardoare și de bunăvoie), Dumnezeu o va ridica din osteneala lui. Iar de nu, păzește osteneala lui întregă, că nevrând este silit și aceia își au plata.“ În concluzie, în cazul de față traducerea românească e puțin vagă și nu are o exprimare mai clară.

9 Lasura, *Cordia Myxa*, cunoscută drept prună asiriană, vezi John Wortley, *The Book of the Elders, Sayings of the Desert Fathers: The Systematic Collection*, în Cistercian Publications, Liturgical Press, Collegeville, Minnesota, 2012, p. 53, nota 10.

10 Avva Isaac preotul din Kellia 10, în *Patericul Egiptean*, p. 130

11 *Patericul Egiptean, Pentru post și înfrânare nu numai de bucate, ci și de alte patimi vătămătoare de suflet*, cap. V, 4, p. 334.

12 Avva Iosif Tebeul 1, în *Patericul egiptean*, p. 141, pe acest subiect vezi și Andrew CRISLIP, „*I Have Chosen Sickness*“: *The Controversial Function of Sickness in Early Christian Ascetic Practice în Asceticism and Its Critics: Historical Accounts and Comparative Perspectives*, ed. Oliver Freiberger, Oxford University Press, Oxford 2006, p. 179–205.

răbdarea în boală, acest lucru îl vedem clar în apoftegma aceasta: „Povestit-a avva Pistos zicând: ne-am dus șapte pustnici la avva Sisoe, care locuia în ostrovul Clisma, rugându-ne să ne spună vreun cuvânt și a zis: iertați-mă, sunt om prost; dar m-am dus la avva Or și la avva Atre. Și era în boală avva Or de optsprezece ani. Și le-am făcut metanie să-mi spună vreun cuvânt. Și a zis avva Or: ce pot să-ți fac? Du-te și orice vezi, fă! Dumnezeu este al celui care prisosește, adică se silește pe sine la toate. Și nu erau dintr-o enorie avva Or și avva Atre, dar a fost mare pace între dânșii până ce au ieșit din trup, căci era mare ascultarea lui avva Atre și multă smerita cugetare a lui avva Or. Și am stat câteva zile la dânșii, cercându-i și am văzut o mare minune pe care a făcut-o avva Atre. Le-au adus cineva un pește mic și a voit avva Atre să-l gătească bătrânului și avea cuțitul să taie peștele, dar l-a chemat pe el avva Or, zicând: Atre, Atre! Și a lăsat cuțitul în mijlocul peștelui și nu a spintecat și cealaltă parte. M-am minunat de ascultarea lui cea mare pentru că nu a zis: mai așteaptă până voi spinteca peștele! Și i-am zis lui avva Atre: unde ai aflat ascultarea aceasta? Iar el mi-a zis: nu este a mea, ci a bătrânului. Atunci m-a luat, zicând: vino să vezi ascultarea lui. Căci a fiert peștele cel mic, l-a stricat și l-a pus înaintea bătrânului care a mâncat, nimic grăind. Apoi l-a întrebat: bun este, avvo? Și a răspuns: foarte bun. După aceea i-a adus lui puțin însă foarte bun și i-a zis: l-am stricat, avvo! Și a răspuns zicând: da, l-ai stricat! Și mi-a zis avva Atre: văzut-ai, că ascultarea este a bătrânului? Am ieșit, așadar de la dânșii și orice am văzut am făcut, ca să păzesc după puterea mea.”<sup>13</sup>

Despre purtarea în boală și raportarea la ea ne învață Amma Singlitichia: „Dacă ne tulbură boala, să nu ne mâhnim, ca și cum pentru boala și hrana trupului nu putem să cântăm cu glas. Toate acestea se făceau de noi, spre surparea poftelor. Căci și postul și culcarea pe jos pentru dezmierdări ni s-au legiuit nouă. Deci, dacă boala pe acestea le-a stricat, de prisos este cuvântul. Căci aceasta este nevoița cea mare: a răbda în boli și laude de mulțumită a înălța lui Dumnezeu.”<sup>14</sup>

Părinții Deșertului ne învață de asemenea că cineva poate din fire este mai slab și mai neputincios, de aceea unul ca acesta să nu renunțe la rânduială, însă să o facă după putere. Dar această nevoiță să nu întrecă măsura încât să ajungă la boală, că altfel cineva va fi nevoit să aibă grijă de el, iar în boală acesta poștește

13 Avva Pistos 1, în *Patericul egiptean*, p. 232-233.

14 Amma Singlitichia 8, în *Patericul egiptean*, p. 270-271.

și unele și altele, îngreuiind astfel pe cel care îi slujește.<sup>15</sup> De asemenea ne învață că lui Dumnezeu nu este nimic mai plăcut ca încercarea care vine peste om, iar acesta se ridică deasupra raportării lumești la încercare, o primește cu bucurie și cu mulțumire, la fel și boala în care ajunge omul, de la care nu se cere nici post și nici înfrânare de la mâncare și băutură, ci răbdare, mulțumire și laudă adusă lui Dumnezeu. Căci „postul și osteneala trupească le face omul pentru înfrânarea zburdărilor necuratelor pofte și a patimilor trupului, căci boala trupului este mai presus și mai tare decât postul și decât orice altă nevoie și osteneală a trupului. Pentru aceasta de la bolnav nu se cere, nici se cearcă post, înfrânare și alte osteneli, ci datoria lui este să mulțumească pururea, cu osârdie și cu toată inima lui Dumnezeu, rugându-se să-i dea răbdare.”<sup>16</sup> O altă apoftegmă ne arată de ce uneori boala este oprire de la păcat și înaintare către mântuire, în cazul de față fiind totuși vorba de o intenție bună dar care combinată cu neascultarea, au făcut boala pricină de păcat, pentru că lucrarea diavolului depășește intenția bună de a nu păcătui; un bătrân pentru a nu îngruia pe frați cu slujirea unui bolnav, hotărăște să plece la o rudenie, fiind în vârstă considera că trupul deja s-a veștejit și nu îl poate împinge orașul spre curvie, așa cum îl atenționase frații: „Era un părinte bătrân în Schit și căzând într-o boală mare, îi slujeau lui frații. Iar el văzând că pururea se ostenesc și se necăjesc frații pentru dânsul slujindu-i la boală, s-a sfătuit în sine, zicând: decât să se ostenească și să se necăjească frații, slujindu-mi mie la boală, mai bine să merg eu în Egipt, la o rudenie oarecare a mea. Deci, gătindu-se el, voia să meargă așa bolnav precum era. Avva Moise și cu alți părinți îl sfătuiu zicând: lasă-te, părinte, nu merge în Egipt, căci vei cădea în curvie! Iar el auzind acestea, s-a supărat pe ei zicând: dar nu vedeți că zilele vieții mele au trecut peste optzeci de ani și trupul meu s-a veștejit și a amortit? Cum gândiți și grațiți acestea despre mine? Și neascultând sfatul părinților, a plecat și a mers în Egipt, la rudenia lui. Și auzind de dânsul iubitorii de Hristos creștini, îi aduceau hrană și cele ce îi trebuiau. Auzind și o fecioară oarecare, iubitoare de Hristos de venirea aceluia părinte, s-a bucurat foarte; pentru dragostea lui Hristos venea acea fecioară de multe ori la dânsul și-i slujea ca unui părinte bătrân și sfânt. După câțeva vreme s-a ridicat din boală, iar din lucrarea și meșteșugirea și înșelăciunea

<sup>15</sup> *Patericul Egiptean*, Capitolul II, *Pentru umilință* 19, p. 305.

<sup>16</sup> *Patericul Egiptean*, Capitolul V *Pentru post și înfrânare nu numai de bucate, ci și de alte patimi vătămătoare de suflet* 4, p. 336-337.

diavolului, s-a poticnit și a căzut cu acea fecioară în păcatul curviei, și îndată a luat ea și a zămislit în pânțele. Oamenii văzând-o cu pânțelele mare, au adus-o la judecător și judecătorul a întrebat-o cu cine a greșit și cine este cel ce a stricat-o. Iar ea a spus, zicând: sihastrul cel bătrân de care ați auzit că a venit bolnav de la Schit, acela m-a stricat. Judecătorul auzind aceasta despre acest părinte bătrân și sfânt, n-a crezut-o. Bătrânul însă auzind că a chemat judecătorul pe fată și a întrebat-o cu cine a greșit și cine a stricat-o, a spus ea cu cine a greșit dar n-au crezut-o. S-a sculat el singur și s-a dus la judecător și a spus el însuși și a mărturisit păcatul lui înaintea tuturor, zicând: cu adevărat, eu am făcut acest păcat, eu am greșit, eu am stricat această nevinovată fecioară, eu sunt vrednic de pedeapsă, iar ea este nevinovată. Ci vă rog, dacă va naște pruncul ce este zămislit într-însa, să-l țină și să-l păzească până îl va înțărca și după ce îl va înțărca să mi-l dea mie și ea să rămână nevinovată și fără nici o grijă. Atunci a zis judecătorul cu toți împreună: bine ai zis, părinte, așa să fie! Și așa a și făcut. Căci fata a născut prunc de parte bărbătească și l-a ținut până l-a înțărcat, iar după ce l-a înțărcat, l-a dus și l-a dat lui, fiindcă a așteptat și el acolo până la aceea vreme. După ce i-a dat pruncul și a venit vremea praznicului Schitului, s-a sculat și a plecat de acolo luând pruncul cu sine și a venit la Schit în ziua praznicului, fiind adunată mulțime de părinți și oameni. Intrând în biserică cu copilul în brațe s-a închinat părinților cu glas mare, zicând: iertați-mă, părinți sfinți, că eu am călcat porunca voastră și nu v-am ascultat când mă sfătuiți să nu ies în lume că voi cădea în curvie. Iată, acesta este rodul neascultării! Păziți-vă, fraților și vă rugați lui Dumnezeu pentru mine păcătosul, că eu iată, acum la bătrânețele mele am pățimit aceasta. Iar părinții auzind și văzând aceasta, au plâns toți și s-au rugat lui Dumnezeu pentru dânsul. El, după ce a ieșit din biserică, a mers la chillia lui și iarăși a pus început bun vieții sale, rugându-se lui Dumnezeu, căindu-se și plângând în toate zilele.<sup>17</sup> De multe ori se întâmplă ca boala să ni se dea și ca stoarcerea ultimului strop de smerenie din noi și de înălțare a gândului către Dumnezeu pentru mântuirea noastră, însă uneori chiar pe moarte fiind, diavolul prin vicleșug și prin lucrarea sa poate să îl facă pe om sănătos sau suficient de puternic încât să îl arunce atât de jos, în speranța că va rămîne în

*17 Patericul Egiptean, Capitolul VI, Pentru multe feluri de patimi și războaie ale curviei, ce se ridică asupra robilor lui Dumnezeu 10, p. 346-347. Vezi pe acest subiect și Horden PEREGRINE. The Death of Ascetics: Sickness and Monasticism in the Early Byzantine Middle East. Studii în Church History 22, Cambridge, 1985, p. 41-52.*

acea stare sau că va progresa în patimă. În acest sens avem cazul nefericit al unui episcop care a căzut în curvie, dar spre slava lui Dumnezeu a dobândit pocăința și a răposat spre mântuire: „Era un episcop oarecare și i s-a întâmplat o boală cumplită, încât nu mai trăgea nimeni nădejde de viață. Deci era acolo o mănăstire de femei și înștiințându-se starea că nu mai trag nădejde de episcopul lor, luând cu ea două bătrâne surori a mers să-l cerceteze. Și dacă a vorbit cu dânsa episcopul, una din ucenițele ei stând la picioarele episcopului, s-a atins de piciorul lui, vrând a pricepe cum îi este. Acestuia din pipăit i-a venit război și a rugat pe bătrâna, zicându-i: de vreme ce nu am pe cineva din cei adevărați să-mi slujească, lasă pe sora ta să-mi slujească. Iar ea negândind ceva rău, a lăsat-o. Deci luând putere de la diavolul, i-a zis ei: fă-mi puțină fiertură să mănânc și i-a făcut precum i-a zis. Apoi, mâncând el, s-a și culcat cu ea și a făcut păcatul; iar ea luând în pânțele, au apucat-o clericii, zicându-i: spune-ne nouă, cine te-a făcut așa? Iar ea nu voia să spună. Episcopul le-a zis: lăsați-o, că eu am făcut acest păcat și ridicându-se din boală, a intrat în biserică, a pus omoforul său pe prestol și ieșind a luat un toiag în mână și a plecat la mănăstire, unde nu-l știa nimeni. Episcopul mănăstirii aceleia avea darul mai înainte vederii și a cunoscut că va să vină episcopul la mănăstire și a poruncit portarului, zicând: păzește, frate, că episcopul va să vină astăzi aici. Portarul socotea, că pe apă va veni și n-a înștiințat pricina. Egumenul, însă înștiințându-se, a ieșit în întâmpinarea lui și sărutându-l, i-a zis: bine ai venit, stăpâne! Iar el se mira foarte că a fost cunoscut și dorea să fugă la o altă mănăstire, însă egumenul i-a zis: oriunde vei merge, cu tine merg și rugându-l mult, l-a băgat în mănăstire. Acolo, episcopul pocăindu-se cu pocăința cea adevărată a și răposat cu pace, încât și semne s-au făcut la ieșirea sufletului lui.”<sup>18</sup>

Este adevărat că în unele împrejurări Dumnezeu în atotînțelepciunea Lui, folosește boala trupului pentru vindecarea sufletului, de vreme ce îmbolnăvirea sufletului s-a produs prin păcatele trupului, însă această „pedeapsă“ care este înțeleasă greșit, este menită tocmai să restaureze și trupul prin ceea ce trebuia să îl stăpânească și să îl conducă, adică sufletul. „De-ți va trimite Dumnezeu vreo boală trupului, să nu cumva să te mârhești sau să te scârbești, ca unul din cei necredincioși, de vreme ce Stăpânul și Făcătorul tău vrea să-ți lămurească și să-ți curățească sufletul

<sup>18</sup> *Patericul Egiptean*, Capitolul VI, *Pentru multe feluri de patimi și războaie ale curviei, ce se ridică asupra robilor lui Dumnezeu* 33, p. 364-365.

cu boala și pedeapsa trupului, ca un pururea purtător de grijă ce este pentru viața și mântuirea ta. Tu, făptură fiind, pentru ce să te mârhești și să te scârbești asupra Făcătorului tău, care te-a făcut din neființă întru ființă și dintru ce nu erai întru ceea ce ești? Acela, văzându-ți și cunoscându-ți stricăciunea și bolnăvirea sufletului, pe care ai câștigat-o prin păcatele trupului tău, vrea iarăși să o lămurească și să o tămăduiască prin boala și pedeapsa trupului tău, precum însuși știe cum și ce să facă. Iar tu, frate, cu tot sufletul și voința, primește toate întocmai, cele ce îți vin ție după voia Lui, cele iuți și amare ca și cele dulci, căci toate sunt bune și folositoare care îți vin cu voia lui Dumnezeu. Mulțumește bunei Lui voințe și te roagă Lui să-ți dea răbdare până în sfârșit. Așa fă, frate, și te vei mântui.<sup>19</sup> Această concepție de „pedeapsă”<sup>20</sup> trebuie să aibă rădăcină doar în gândul că datorită faptelor pe care conștient le-am săvârșit<sup>21</sup>, trebuie tot conștient să ne asumăm anumite consecințe care derivă din acestea, dar nu ca o pedeapsă venită direct de la Dumnezeu, ci o îngăduință de a veni acele consecințe, tot pentru conștientizare și mai ales pentru îndreptare, iar mai apoi pentru desăvârșirea prin cele slabe.<sup>22</sup> Iar în unele cazuri această „pedeapsă” vine prin înțelepciunea lui Dumnezeu pentru a săvârși o întreită minune, așa cum a fost cazul monahului iubitor de arginți, care după ce din agoniseala mâinilor lui câștigase până la cinci galbeni, l-a apucat o boală care îi putrezise un picior, care pentru a scăpa cu viață trebuia amputat de un doctor căruia i-a dat agoniseala lui. Predându-se gândului că va muri, acesta se rugase și a plâns mult, așa încât a fost vindecat de un înger care i-a pus întrebarea: „mai aduna-vei cinci?”, iar doctorul care venise pentru amputare, văzând că s-a vindecat a înțeles ce s-a întâmplat și s-a botezat și el. Deci trei minuni, dubla vindecare, de iubirea de argint și de cangrena piciorului și convertirea unui doctor păgân.<sup>23</sup> Nici nu trebuie omul să se îngrijoreze să câștige bani pentru a avea de cheltuială și în

19 *Patericul Egiptean*, Capitolul XI, *Pentru răbdare* 9, p. 415.

20 Pe acest subiect vezi și John WORTLEY, *Getting Sick and Getting Cured in Late Antiquity*, în *Jurnal of the Washington Academy of Science*, vol. 91, nr. 3, Washington, 2004, p. 91–107.

21 *Patericul Egiptean*, Capitolul X, *Pentru multe graiuri și cuvinte de învățătură ale preacuvioșilor și purtătorilor de Dumnezeu Părinți despre smerenie* 9, p. 394.

22 Cf. I Cor. 1, 27; II Cor. 12, 9.

23 *Patericul Egiptean*, Capitolul XIII, *Pentru cei săraci de bunăvoia lor, care nesiliți lasă și părăsesc bunătățile și bogățiile lumii acesteia și primesc sărăcia pentru împărăția cerului* 4, p. 430.

caz că se va îmbolnăvi și va avea nevoie de doctori și doctorii, pentru că își pune astfel încrederea în materie și nu în Făcătorul.<sup>24</sup>

## CONCLUZII

Într-adevăr la Ioan 5;14 se vede că păcatul personal atrage boală, un fel de pedeapsă și bineînțeles că și în baza acestui text se poate vorbi doar de consecințele păcatului, consecințe printre care se mai numără și boala. Însă în duhul Părinților Deșertului această noțiune de pedeapsă și consecință a păcatului este doar parțial acceptată, fiind vorba de ceva ce depinde în mare parte de de lucrarea lui Dumnezeu și de împrejurările în care se desfășoară întreaga lucrare. Acest lucru îl vedem mai clar la Ioan 9;3, iar Părinții Deșertului în mare parte își însușesc boala ca un bun și îl consideră un câștig personal. Uneori pentru mântuire, boala este un fel de încununare, a unui fel de mucenicie, iar în alte cazuri boala este necesară pentru curățirea, sfințirea și mai ales pentru mântuirea omului.

---

<sup>24</sup> *Patericul Egiptean, Capitolul XVII, Pentru milostenie și pentru neaverea la care s-a fâgăduit monahul 7, 16, p. 452, 455.*